

PLAĆANJE CARINSKOG DUGA

Novi rokovi i mogućnosti odgode plaćanja duga

BOŽIDAR ZORIČIĆ

SAVJETNIK ZA POSLOVANJE U OBRTU

Zakon o izmjenama i dopunama Carinskog zakona (Narodne novine br. 60/08) propisuje nove rokove plaćanja carinskog duga, a stupio je na snagu 1. srpnja 2008. godine. Sukladno novoj odredbi, umjesto dosadašnjeg roka plaćanja od 30 dana utvrđuje se nova obveza plaćanja u **rokovima koji ne smiju biti dulji od 10 dana**, računajući od dana kada je dužnik obaviješten o dugu (primljenoj JCD).

Budući da svotu **carinskog duga čine iznosi carine, posebnog poreza i PDV pri uvozu**, znači da je upravo navedenim odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Carinskog zakona skraćen rok za plaćanje navedenih carinskih davanja prilikom uvoza dobara na 10 dana. Dakle, osim novog roka u kojem PDV pri uvozu mora biti plaćen, sukladno čl. 105. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost, porezni obveznik PDV pri uvozu može odbiti kao pretporez, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

a) da je porez na dodanu vrijednost plaćen pri uvozu

– Uplatu poreza pri uvozu može obaviti sam uvoznik ili za njega netko drugi, najčešće špediter. Ako PDV pri uvozu plaća špediter umjesto uvoznika, korisnik uvoza može koristiti pretporez u obračunskom razdoblju kada je PDV uplaćen na račun carinarnice. Ne mora biti plaćen račun špediteru.

– Porez na dodanu vrijednost mora biti plaćen kroz ukupan iznos carinskog duga (ne priznaju se djelomične naplate carinskog zaduženja po JCD-u).

b) da je dobro uvezeno u tuzemstvu, za poduzetničke svrhe uvoznika.

Izmjenama Carinskog zakona predviđena je i mogućnost da **Carinska uprava, na zahtjev dužnika, može odobriti odgodu** plaćanja iznosa carinskog duga. Rok odgode plaćanja je **30 dana**. Odgoda plaćanja može se odobriti isključivo osobi koja je dužnik (osoba iz polja 8 JCD).

Uvjeti koje mora ispunjavati osoba koja namjerava ishoditi odobrenje za odgodu plaćanja duga (čl. 474.a Uredbe za provedbu Carinskog zakona) su:

– da pravodobno i u cijelosti podmiruje svoje obveze

– ima dobru financijsku sposobnost koja je dovoljna za ispunjavanje obveza

– ima primjereni opseg poslovanja
– ima zadovoljavajući sustav vođenja evidencija koji Carinskoj upravi omogućava provedbu učinkovitoga nadzora i provjere
– nije teže kršio ili nisu ponovljena kršenja carinskih ili poreznih propisa.

Zahtjev za odobravanje odgode plaćanja iznosa duga podnosi se **carinarnici koja je mjesno nadležna s obzirom na sjedište** i glavno knjigovodstvo podnositelja zahtjeva.

Zahtjev mora sadržavati, uz opće podatke o podnositelju zahtjeva (tvrtka/ime i prezime, adresa, porezni broj, matični broj, odgovorna osoba, kontakt osoba te mjesto i adresa gdje se vodi evidencija) i podatke o:

- opsegu poslovanja
- visini duga za koju se traži odgoda (na osnovi prethodnog i procjene budućeg poslovanja, predložena visina duga je najveća moguća svota za koju se može odobriti odgoda plaćanja u jednom mjesecu)
- podmirenju svih obveza prema Carinskoj upravi
- podmirenju svih obveza prema Poreznoj upravi
- financijskoj sposobnosti
- (ne)kršenju carinskih propisa
- (ne)kršenju poreznih propisa
- ovisno o slučaju, predloženom instrumentu osiguranja.

Uz zahtjev za odgodu plaćanja duga, podnositelj zahtjeva mora podnijeti **sve isprave** kojima se dokazuju navodi iz zahtjeva:

- dokaz o registraciji pri Trgovačkom sudu, odnosno o upisu u drugi odgovarajući registar
- dokaze o financijskoj sposobnosti: BON-1, BON-2 te, po potrebi, druge isprave

– potvrdu Porezne uprave da ima namirene obveze prema Poreznoj upravi i da nije kažnjavan za porezne prekršaje, odnosno detaljan ispis počinjenih prekršaja

– presliku bankovne garancije položene i evidentirane u Carinskoj upravi – Središnjem uredu, ako je bankovna garancija koja se kani koristiti kao osiguranje položena i evidentirana u Carinskoj upravi – Središnjem uredu

– ugovor, izjavu ili drugu odgovarajuću ispravu kojom međunarodni otpremnik daje suglasnost podnositelju zahtjeva za uporabu bankovne garancije u postupku odgode, ako se namjerava koristiti bankovna garancija međunarodnog otpremnika.

Kao **instrument osiguranja** može se koristiti valjana bankovna garancija, i to:

– »vlastita« bankovna garancija osobe kojoj se izdaje odobrenje

– »posebna« bankovna garancija međunarodnog otpremnika, izdana isključivo za namirenje duga za određenog korisnika odobrenja za odgodu duga

– »posebna« bankovna garancija međunarodnog otpremnika, izdana za namirenje dugova za više korisnika odobrenja za odgodu duga.

Kada su u pitanju »vlastite« bankovne garancije podnositelja zahtjeva, u prijelaznom razdoblju mogu se, do dana isteka valjanosti, koristiti postojeće bankovne garancije koje su položene i evidentirane u Carinskoj upravi – Središnjem uredu. Uvjet je da visina bankovne garancije odgovara ukupnom iznosu duga za koji se traži odgoda te da predmetne garancije nisu opterećene dospjelim nepodmirenim obvezama.

Nakon evidentiranja garancije u evidenciji garancija za odgodu duga, ove se garancije više ne mogu koristiti za namirenje dugova s rokom plaćanja od 10 dana.

Međutim, za razliku od vlastite bankovne garancije, za postupke odgode duga ne mogu se koristiti važeće bankovne garancije međunarodnih otpremnika, ranije položene i prihvaćene pri Carinskoj upravi. Ove se garancije mogu nastaviti koristiti za dugove s »redovitim« rokom plaćanja od 10 dana odnosno za postupke s gospodarskim učinkom. Međunarodni otpremnik koji svoju garanciju žele dati pri odobravanju odgode, moraju za tu namjenu ishoditi nove, »posebne«, bankovne garancije za odgodu duga. To može biti jedna garancija za jednog odnosno jedna garancija za više korisnika odobrenja.

Kako deklarirati proizvode bez deklaracije?

MR. SC. ANĐELKO VOJVODA
SAVJETNIK ZA TEHNIKU I TEHNOLOGIJU

Na temelju Inspekcijaskog nadzora u jedinim trgovinama i upita obrtnika Hrvatska obrtnička komora zatražila je od Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva mišljenje o uvjetima prodaje antiknog i restauriranog namještaja te prodaji obnovljenih proizvoda i u slučajevima kada je proizvođač nepoznat. Odgovor donosimo u cijelosti:

Poštovani, vezano za Vaš upit u kojem nas tražite mišljenje u vezi isticanja obavijesti o proizvodu očitujemo se kako slijedi:

Odredbe članka 17. Zakona o zaštiti potrošača (»Narodne novine« 79/07 i 125/07) vezano za obavijest o proizvodu propisuju sljedeće:

»Članak 17.

Obavijest o proizvodu podrazumijeva sve pisane oznake, trgovačku oznaku, zaštitni znak, naziv marke, slikovni prikaz ili simbol koji se odnosi na proizvod, a stavlja se na ambalažu, naljepnicu ili privjesnicu, na dokumente te obavijesti koji prate ili se odnose na taj proizvod.

Obavijest o proizvodu obvezna je za svaki proizvod i mora sadržavati najmanje sljedeće podatke:

- proizvođački naziv proizvoda, ime pod kojim se proizvod prodaje,
- tip i model proizvoda te oznaku mjere proizvoda, ako je to bitno obilježje proizvoda,
- datum proizvodnje i rok uporabe, ako je to propisano,
- za domaće proizvode naziv i sjedište proizvođača te zemlju podrijetla,
- za uvozne proizvode naziv i sjedište uvoznika, naziv proizvođača te zemlju podrijetla.

Uz podatke iz stavka 2. ovoga članka, obavijest o proizvodu mora sadržavati i podatke utvrđene posebnim propisima.

Iznimno, odredba stavka 2. ovoga članka ne primjenjuje se na proizvode za koje su pravila o obavijesti o proizvodu određena odredbama Zakona o hrani i na njemu temeljenim provedbenim propisima.

Proizvođački naziv proizvoda iz stavka 2. podstavka 1. ovog članka pod kojim se proizvod prodaje je oznaka ili opis proizvoda i, ako je potrebno, njegove uporabe koja je dovoljno precizna da potrošaču omogući prepoznavanje traženog proizvoda i razlikovanje od drugih sličnih proizvoda s kojima bi ga se moglo zamijeniti.

Sjedište iz stavka 2. podstavka 4. i 5. ovoga članka obvezno sadrži mjesto, ulicu i kućni broj.

Zemljom podrijetla iz stavka 2. podstavka 4. i 5. ovoga članka smatra se zemlja u kojoj je proizvod proizveden, odnosno zemlja u kojoj je proizvod podvrgnut procesu koji je posljednji bitno promijenio njegova svojstva.»

Zakon o zaštiti potrošača odredbama članka 17., kojima propisuje sadržaj obavijesti o proizvodu, ne definira pojam proizvođača.

Međutim, članak 2. stavak 2. Zakona o zaštiti potrošača propisuje da ako ovim Zakonom nije drugačije uređeno, na obveznopravne odnose primijenit će se odredbe Zakona o obveznim odnosima (»Narodne novine«, broj 35/05).

Tako odredba članka 1076. stavka 1. Zakona o obveznim odnosima definira proizvođača kao osobu koja je izradila gotov proizvod, osobu koja je proizvela sirovinu, samostalni ili nesamostalni dio ugrađen u gotov proizvod, kao i osobu koja se, obilježavanjem proizvoda svojim imenom, žigom ili kakvim drugim znakom raspoznavanja, predstavlja kao proizvođač.

Stavak 3. istog članka propisuje da ako nije moguće utvrditi tko je proizvođač, proizvođačem se smatra svaka osoba koja proizvod stavlja u promet, osim ako ta osoba u razumnom roku ne obavijesti oštećenika o osobi od koje je nabavila proizvod.

Nadalje, stavak 4. istoga članka propisuje da se odredba iz stavka 3. ovoga članka primjenjuje i kad se ne može utvrditi tko je uvezao proizvod, pa i onda ako su ime, tvrtka ili naziv proizvođača navedeni na proizvodu.

* * *

Dakle, u vezi s Vašim pitanjem, koga na obavijesti o proizvodu navesti kao proizvođača, s obzirom na to da se radi o prodaji obnovljenih proizvoda, u slučajevima kada je proizvođač nepoznat, mišljenja smo da je trgovac koji prodaje predmetne proizvode dužan istaknuti svoj naziv na obavijesti o proizvodu kao proizvođač, s obzirom na to da se proizvođačem smatra svaka osoba koja proizvod stavlja u promet te je odgovorna za proizvod na tržištu, a sukladno gore spomenutim odredbama Zakona o obveznim odnosima.

Ovdje podsjećamo da čl. 18. Zakona o zaštiti potrošača određuje sljedeće bitne elemente obavijesti proizvoda odnosno deklaracije:

- Obavijest o proizvodu mora se nalaziti na proizvodu ili ambalaži, a za njezino postojanje na proizvodu i potpunost odgovoran je trgovac.
- Svi podaci iz obavijesti o proizvodu iz članka 17. stavka 2. ovoga Zakona moraju biti istiniti, jasni, vidljivi i čitljivi te napisani hrvatskim jezikom i latiničnim pismom, što ne isključuje mogućnost istodobne uporabe i drugih jezika i znakova lako razumljivih potrošaču. Za podatke iz obavijesti o proizvodu odgovoran je proizvođač, a za uvozne proizvode uvoznik.
- Obavijest o proizvodu mora biti lako uočljiva, općerazumljiva, jednoznačna, čitljiva, neizbrisiva i ne smije biti prekrivena drugim tekstom ili slikovnim materijalom.
- Za proizvode u rasutom stanju obavijest o proizvodu mora se istaknuti na ambalaži u kojoj se proizvod stavlja u prodaju ili na prodajnom mjestu ako se proizvod ne drži u posebnoj ambalaži.
- Obavijest o proizvodu mora biti istaknuta tako da ne oštećuje proizvod.

Značaj i funkcija Hrvatske agencije za malo gospodarstvo (HAMAG-a)

PRIPREMILA: LJUBICA KANGRGA

Hrvatska agencija za malo gospodarstvo – HAMAG posebna je institucija osnovana na temelju Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva radi razvoja malog gospodarstva i povećanja njegova udjela u gospodarstvu Republike Hrvatske, a jedna od osnovnih aktivnosti je davanje jamstva za kredite koje subjektima malog gospodarstva odobre banke i druge pravne osobe – kreditori.

U prošlom broju Obrtničkih novina dali smo pregled osnovnih informacija o postupku izdavanja jamstva te pregled uvjeta iz jamstvenog programa »Novi poduzetnik«, a u ovom članku nastavljamo prikazujući uvjete iz jamstvenog programa »Rast i razvoj«.

Jamstveni programi »Rast i razvoj«

- 1. Cilj Programa:** poticanje razvoja uspješnih poduzetnika, koji posluju dulje od 24 mjeseca.
- 2. Opći uvjeti za izdavanje jamstva:**
 - dugoročna ulaganja u poslovanje
 - sjedište odnosno prebivalište u RH
 - više od 50% u privatnom vlasništvu
 - pripadaju subjektima malog gospodarstva sukladno Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva
 - u cijelosti zatvorena financijska konstrukcija ulaganja
 - bez nepodmirenih obveza prema državi i izvan financijskih teškoća, sukladno definiciji iz propisa o državnim potporama
 - žiro-račun nije prekidno blokiran dulje od 30 dana (iznimno dulje), u zadnjih 6 mjeseci, i zadovoljeni uvjeti boniteta
 - ulaganje ekonomski opravdano.Isključena ulaganja u:
 - kupnju udjela u trgovačkim društvima
 - ugostiteljske djelatnosti koje pružaju isključivo ili pretežno usluge točenja alkoholnih pića
 - isključivo trgovačka djelatnost
 - sredstva javnog priopćavanja
 - vozila za obavljanje djelatnosti cestovnog prijevoza tereta za naknadu ili najamninu.
- 3. Posebni uvjeti za izdavanje jamstva**

Prednost imaju projekti iz proizvodno-prerađivačke djelatnosti te projekti koji povećavaju konkurentnost.
- 4. Vrste ulaganja za koje se može izdati jamstvo**

Ulaganja u osnovna sredstva:

 - kupnja nekretnine
 - izgradnja/dogradnja i uređenje poslovnog objekta
 - nabava opreme
 - nabava osnovnog stada
 - nabava dugogodišnjeg nasada.Nabava obrtnih sredstava najviše 30 posto od iznosa kredita.
- 5. Opći uvjeti programa**

Najviši iznos kredita 5.000.000 kuna.
Najviši iznos jamstva u visini 50% od dokumentiranih nenaplaćenih potraživanja po glavnici kredita.
Pritom Uprava HAMAG-a pridržava pravo da, ovisno o uvjetima na tržištu kapitala, određuje najvišu efektivnu kamatnu stopu za kredite za koje se odobrava jamstvo.
Izdano jamstvo vrijedi 60 dana od dospijeca zadnje rate kredita.
- 6. Jamstvo kao državna potpora**

HAMAG izdaje jamstva u skladu s Pravilnikom o izdavanju jamstva HAMAG-a i propisima o državnim potporama u pravilu kao državnu potporu male vrijednosti, pri čemu je najviši dozvoljeni iznos potpore kunska protuvrijednost 200.000 eura* prema srednjem tečaju HNB-a na dan izdavanja jamstva, u protekle tri godine.
- 7. Zahtjev za jamstvo**

Zahtjev podnosi kreditor na propisanom obrascu. Odluka o potpunom zahtjevu donosi se u roku od 7 radnih dana.

Obavezno priložiti:

1. Dokumentacija kreditora – u originalu
 - odluka o kreditu
 - ocjena kreditnog zahtjeva
2. Dokumentacija poduzetnika obrtnika:
 - preslika Rješenja o upisu obrta u obrtni registar s prilogima
 - preslika Obrtnice
 - potvrda porezne uprave o stanju poreznog duga koja pokazuje da nema dugovanja prema državi
 - životopis poduzetnika i dokaz o stručnom znanju
 - preslika prijave poreza na dohodak s rekapitulacijom primitka i izdataka i popisom dugotrajne imovine te rješenjem o razrezu poreza od nadležne porezne prijave na dohodak s rekapitulacijom primitaka i izdataka i popisom dugotrajne imovine te rješenjem o razrezu poreza od nadležne porezne uprave, za prethodne dvije poslovne godine; za obveznike poreza na dobit traži se cjelovita dokumentacija propisana za trgovačka društva
 - dokumentacija o postojećim kreditnim obvezama
 - izjava o korištenim državnim potporama
3. Dokumentacija o projektu
 - investicijski program ili drugi dokument koji dokazuje ekonomsku opravdanost projekta
 - predugovori o kupnji nekretnine, troškovnici radova, ponude dobavljača opreme, predugovori, ugovori o poslovnoj suradnji, pisma namjere, ugovori o zakupu poslovnog prostora, građevinska/lokacijska dozvola, koncesije i suglasnosti, izvodi iz katastra o posjedovanju poljoprivrednog zemljišta i ugovori o zakupu poljoprivrednog zemljišta
 - odluke i mišljenja mjerodavnih povjerenstava i institucija
 - dokumentacija o ostalim izvorima financiranja ulaganja
 - HAMAG pridržava pravo zatražiti i ostalu dokumentaciju koju smatra potrebnom za donošenje odluke te izvršiti obilazak lokacije poduzetničke djelatnosti i poduzetnika.
- 8. Naknada:**
 - za izdavanje jamstva jednokratno u visini od 0,95% iznosa jamstva
 - za korištenje jamstva obračunava se godišnje u iznosu 0,01% neotplaćenog dijela glavnice kredita i ulazi u iznos potpore.
- 9. Uvjeti korištenja kredita:**
 - isplata kredita namjenski na žiro-račun dobavljača i izvođača radova
 - obrtna sredstva, a najviše 20% od iznosa kredita, mogu se doznati izravno na žiro-račun korisnika kredita
 - (viša isplata na žiro-račun korisnika kredita moguća je uz prethodnu suglasnost HAMAG-a).
- 10. Praćenje i kontrola namjenskog korištenja kredita**

Korisnik kredita i kreditor obvezni su dostavljati HAMAG-u cjelokupnu dokumentaciju o namjenskom korištenju kredita, najkasnije u roku od 60 dana od završetka investicije, na temelju čega HAMAG utvrđuje namjensko korištenje i očituje se kreditoru. U slučaju da ocijeni da kredit ili dio kredita nisu iskorišteni namjenski, HAMAG utvrđuje namjensko korištenje i očituje se kreditoru.
- 11. Obveze tijekom trajanja jamstva**

Za vrijeme trajanja jamstva, korisnik kredita obavezan je dostavljati HAMAG-u preslike prijave poreza, ovisno kojeg je poreza obavezan, prema zakonskim rokovima, a kreditor izvješća o stanju obveza po kreditu barem jednom godišnje.
- 12. Isplata jamstva**

U slučaju neplaćanja kreditnih obveza, kreditor otkazuje kredit i podnosi zahtjev za isplatu jamstva s potrebnom dokumentacijom. Uvjet za isplatu jamstva je dokazano namjensko korištenje. Odluku o isplati jamstva HAMAG donosi u roku od 30 dana od zaprimanja potpune dokumentacije, a isplatu obavlja jednokratno u roku od 30 dana od dana odluke o isplati.

Odnosi HAMAG-a s poduzetnikom i kreditorom definiraju se ugovorom o jamstvu odnosno sporazumom o poslovnoj suradnji.

Napomena: Za članak korišteni materijali s weba HAMAG-a.

Novi Zakon o doprinosima

Novi će se Zakon početi primjenjivati 1. siječnja 2009., a uređuje područje doprinosa za obvezna osiguranja

NEVEN ZAVRŠKI

SAVJETNIK ZA POSLOVANJE U OBRTU

Razlozi donošenja Zakona o doprinosima

Obvezno osiguranje osobe te prava i obveze iz obveznih osiguranja, zatim nositelji obveznih osiguranja i financiranje obveznih osiguranja uređeni su propisima o obveznim osiguranjima. U skladu s odredbama tih propisa obvezna osiguranja financiraju se iz doprinosa što ih plaćaju osiguranici i druge osobe za osiguranike te iz drugih izvora, a pitanja obveznika doprinosa i stope za obračun uređuju se posebnim propisom.

Posebni propis, u odnosu na propise o obveznim osiguranjima, u ovom je slučaju Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja. Tim su Zakonom propisane obveze doprinosa te vrste doprinosa i stope za obračun, osnovice za obračun, način utvrđivanja obveze, rokovi za uplatu, obveza izvješćivanja i druga pitanja vezana uz poslove prikupljanja doprinosa. Riječ je o jedinstvenom propisu:

- koji uređuje pitanja doprinosa za sva obvezna osiguranja
- sukladno čijim se odredbama obvezni doprinosi plaćaju i prikupljaju kao prihod državnog proračuna, a
- prikupljena sredstva od doprinosa, preko državne riznice, raspodjeljuju nositeljima sredstava – zavodima koji provode obvezna osiguranja i osiguravaju prava osiguranicima iz obveznih osiguranja.

Odredbe starog, još važećeg Zakona primjenjuju se od 1. siječnja 2003., ali već je u prvoj godini njegove primjene donesena Uredba o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja, a nakon toga i Zakon o izmjenama i dopunama s početkom primjene od 1. siječnja 2005. čime je izmijenjeno ili dopunjeno više od polovice prvobitnog teksta Zakona.

Drugi razlog donošenja novog Zakona su pregovori o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji te usklađivanje zakonodavstva i stvaranje potrebnih kapaciteta za usvajanje i provedbu pravne stečevine EU.

Riječ je o provedbi Direktive Vijeća 97/81/EZ od 15. prosinca 1997. o okvirnom sporazumu o radu s nepunim radnim vremenom, koji su sklopili UNICEF, CEEP i ETUC, te o obvezi da se u tom smislu izmijene i dopune odredbe Zakona o dijelu koji uređuje obveze doprinosa za osiguranika po osnovi radnog odnosa – radnika koji s poslodavcem ima sklopljen ugovor o radu s nepunim radnim vremenom.

Osim navedenog, postoji i više ostalih razloga za izmjenu važećih odredaba Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja, a to su:

- mjere za suzbijanje sive ekonomije
- novi (preustrojeni) sustav obveznog zdravstvenog osiguranja

- donošenje novih propisa iz raznih područja društvenih djelatnosti koji posredno ili neposredno, osim pitanja iz osnovnog područja, uređuju i neka pitanja vezana uz obvezna osiguranja i obvezno osigurane osobe, odnosno uz prava ili obveze, ali su neka pitanja ostavljena da se urede propisom o doprinosima
- uređenje pitanja koja odredbama važećeg Zakona nisu uređena ili nisu primjereno uređena, zbog čega dolazi do različitih tumačenja ili primjene.

Novosti koje donosi novi Zakon o doprinosima

Izjednačuje se osnovica za plaćanje doprinosa iz plaće i na plaću i u slučaju plaće za nepuno radno vrijeme. Od 1. siječnja 2009. doprinosi iz plaće i na plaću plaćat će se uvijek na ugovorenu plaću koja se radniku isplaćuje u nepunom radnom vremenu bez obzira na to je li plaća niža ili viša od najniže osnovice.

Novosti u vezi s plaćama

Prema novom Zakonu, mjesečna osnovica ne može iznositi manje od najvišeg iznosa što ga je poslodavac dužan isplatiti zaposleniku prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili drugom aktu koji uređuje obveze poslodavca prema radniku, a k tome, ne može za

rad u punom radnom vremenu biti niža od najniže mjesečne osnovice. To upućuje na to da se pri utvrđivanju visine plaće prije svega primjenjuju propisi iz područja radnog prava temeljeni na Zakonu o radu, a tako utvrđena plaća je osnovica za plaćanje doprinosa.

Propisuju se veće svote novčanih kazni za financijske prekršaje poslodavcima koji ne obračunaju ili ne uplate doprinose ili ne izvijeste o nastaloj obvezi doprinosa.

Uvode se posebne evidencije, odnosno registri obveznika doprinosa u Poreznoj upravi kojima će biti obuhvaćeni i redovito ažurirani podaci o svakom poslodavcu i drugim osobama koje su obvezne prijaviti radnike na obvezna osiguranja te o broju prijavljenih osoba u svakom mjesecu za koje su poslodavci obvezni podnijeti izvješće Poreznoj upravi.

Uvodi se obveza prema kojoj će pri podnošenju zahtjeva za refundaciju isplaćene naknade plaće, imati obvezu dokazivanja da su namirili sve dospjele obveze doprinosa za zdravstvena osiguranja, što će pospješiti naplatu doprinosa za zdravstvena osiguranja.

Uvode se nove mjere za poticanje zapošljavanja

S ciljem poticanja zapošljavanja osoba koje se prvi put zapošljavaju kao i osoba koje rade na temelju ugovora o volonterskom radu (samo dok prvi put volontira), propisuje se oslobođenje od obveze doprinosa koji se obračunavaju na osnovicu, i to u trajanju od jedne godine od dana prvog zaposlenja odnosno od početka rada po volonterskom ugovoru.

Ukida se plaćanje doprinosa na zarade umirovljenika koje se smatraju drugim dohotkom te na dohodak ostvaren u okviru domaće radinosti i sporednog zanimanja. Znači da će primici po osnovi rada osoba koje su korisnici prava iz mirovinskog osiguranja, a od kojih se utvrđuje drugi dohodak, biti izuzeti od obveze doprinosa, a osobe koje obavljaju domaću radinost ili sporedno zanimanje istovremeno uz mirovinu također nemaju obveze doprinosa po osnovi obavljanja tih djelatnosti.

Uvodi se obveza plaćanja doprinosa i osobama koje uz radni odnos obavljaju i obrtničku djelatnost, a obveznici su poreza na dobit

Prema starom Zakonu, osobe koje uz radni odnos obavljaju i obrtničku djelatnost po kojoj su obveznici poreza na dobit, ne plaćaju obvezne doprinose, osim ako si isplaćuju poduzetničku plaću. Novi Zakon o doprinosima uvodi obvezu plaćanja doprinosa i za te osobe. Osnovica na koju će plaćati doprinose bit će ostvarena dobit, ali opet ne veća od godišnje osnovice za obrtnike obveznike poreza na dohodak.

Doprinosi na dohodak od imovine i imovinskih prava. Do sada obveznici poreza na dohodak od imovine i imovinskih prava nisu plaćali doprinose bez obzira na to vode li poslov-

ne knjige ili ne. Prema novom Zakonu uvodi se obveza plaćanja doprinosa na dohodak od imovine i imovinskih prava, ali samo za one porezne obveznike koji utvrđuju dohodak ili dobit na osnovi poslovnih knjiga. To su one osobe koje su po sili Zakona o porezu na dodanu vrijednost postale obveznici PDV-a ili su dobrovoljno prešle na vođenje poslovnih knjiga.

Ostale novosti u Zakonu o doprinosima odnose se na prijenos obveze plaćanja doprinosa supružnika profesionalnog ili ugovornog diplomata na nadležno ministarstvo, odnosno plaćanje doprinosa za samostalne umjetnike kojima se doprinosi plaćaju iz državnog proračuna prenosi se u nadležnost Ministarstva kulture.

Stupanje Zakona na snagu

Zakon će stupiti na snagu 1. siječnja 2009. te će se primjenjivati na obveze doprinosa koje se odnose na prava iz obveznih osiguranja nakon tog datuma. Na obveze koje se odnose na staž i ostala prava iz obveznih osiguranja do zaključno 31. prosinca 2008. primjenjuju se odredbe Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja.

Za primjenu novoga zakona nužno je donijeti i nekoliko podzakonskih propisa, od kojih je najvažniji novi Pravilnik o doprinosima za obvezna osiguranja. Bit će nužno izmijeniti i Pravilnik o porezu na dohodak kojim se uređuje tehnika i način izvještavanja o svotama dospjelih iznosa doprinosa. Kako promjena sadržaja propisanih obrazaca zahtijeva intervencije u računalne programe za obračun plaća i drugog dohotka, poslodavci i isplattelji drugog dohotka moraju planirati vrijeme i rashode za obavljanje tog posla na prijelazu kalendarskih godina.

Povoljnije financiranje malog i srednjeg poduzetništva »Poduzetnik u zoni«

PRIPREMILA: LJUBICA KANGRGA

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MINGORP) i Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR) potpisali su Sporazum o poslovnoj suradnji kojim će MINGORP s dva postotna poena subvencionirati kamate na kredite za malo i srednje poduzetništvo. Osim MINGORP-a i HBOR-a sudjeluje i Hrvatska agencija za malo gospodarstvo (HAMAG). Zajedničkim programom osigurat će se povoljnije financiranje malog i srednjeg poduzetništva jer je Ministarstvo do kraja ove godine osiguralo pet milijuna kuna za subvencioniranje kamate. Potpisnici sporazuma očekuju da će to dati dodatni poticaj razvoju malog i srednjeg poduzetništva.

Program je namijenjen malim i srednjim poduzetnicima koji se bave proizvodno-prerađivačkom djelatnošću i najmanje dvije godine posluju u poduzetničkim zonama.

Cilj je povećati konkurentnost, odnosno izvoz domaćih proizvoda.

Detaljnije o Programu možete naći na web adresi: www.hamag.hr

Za informaciju korišteno izvješće za tisak MINGORP-a i članak iz »Vjesnika«

Razvojni turistički projekti poticani od Ministarstva turizma i EU u 2008.

LENKO UGRINIĆ, DIPL. OEC.

SAVJETNIK ZA UGOSTITELJSTVO I TURIZAM

Turizam, kao jedna od glavnih gospodarskih grana u Republici Hrvatskoj, prepoznata je od Vlade RH koja putem svojih ministarstava, u prvom redu Ministarstva turizma, zatim Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva pa i Ministarstva poljoprivrede potiče i na različite načine subvencionira razvoj turizma i srodnih djelatnosti koje su vezane uz turizam.

Poticaj za uspjeh

Najznačajniji program svakako je Poticaj za uspjeh, program kreditiranja malog obiteljskog poduzetništva o kojem smo podrobnije pisali u proteklim brojevima Obrtničkih novina. Ovim programom željelo se potaknuti poduzetne fizičke osobe da se organiziraju kao gospodarski subjekti – obrti, zadruge ili trgovačka društva kako bi potaknuli rast zapošljavanja, podigli postojeće privatne objekte na viši nivo u pogledu kapaciteta i kvalitete na tri i više zvjezdica, izgradili nove objekte s novim sadržajima primjerenim modernim trendovima u turizmu i poboljšali sveukupni status i standard povećanjem prihoda. Namjena ovih kvalitetnih financijskih poticaja je ulaganje u turističke objekte za smještaj vrste: **hotel, pansion, aparthotel s restoranom i kamp.** Drugi dio ovog programa pod nazivom »**Pod stoljetnim krovovima**« namijenjen je obnovi starih kuća koje sačinjavaju baštinu, izvornu, tradicijsku arhitekturu koju treba sačuvati od uništenja i ponuditi gostu kao nešto originalno i ugodno iz prošlih vremena. Iznosi po pojedinoj smještajnoj jedinici su od 6.000 eura do 100.000 eura uz prosječnu kamatnu stopu od 3% i rok otplate 20 godina.

U dosadašnjoj provedbi ovog programa polučen je odličan rezultat koji je rezultirao s ostvarenih 419 kreditnih zahtjeva u iznosu 1.300.000.000,00 kn i izgradnjom više od 200 malih hotela te velikim brojem aparthotela i apartmana.

Razvoj turizma na selu

Drugi veliki poticajni program razvoja turizma pod nazivom »Razvoj turizma na selu« ima za cilj razviti turizam na ruralnom dijelu Hrvatske. Ovim programom obuhvaćene su fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava i registrirane za obavljanje ugostiteljske i turističke djelatnosti odnosno koje imaju odobrenje za pružanje ugostiteljskih usluga u seljačkom domaćinstvu. Namjena ovih sredstava je stvaranje smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta za seoski turizam kroz obnovu starih, izgradnju novih, kupnju postojećih tradicijskih objekata i opremanje objekata. Uz osnovnu namjenu sredstva se mogu koristiti i za stvaranje dodatnih sadržaja vezanih uz seoski način života i boravka u prirodi:

- izgradnju i uređenje športsko-rekreativnih i gospodarskih sadržaja (štale, ribnjaci, pješačke i biciklističke staze, i dr.)
 - obnovu, izgradnju i opremanje objekata i radionica tradicijskih obrta
 - uređenje okoliša i druge slične sadržaje.
- Iznosi kredita su od 10.000 do 200.000 eura na 15 godina sa subvencioniranom kamatnom stopom.

Pretprijetni fondovi EU

Ministarstvo turizma uputilo je **Javni poziv** za dodjelu bespovratnih sredstava turističkim projektima kojima su prethodno odobrena sredstva iz pretprijetnih fondova EU i drugih međunarodnih fondova. Ova bespovratna sredstva namijenjena su turističkim projektima koji imaju utjecaj na podizanje kvalitete turističke ponude, a mogu se javiti fizičke i pravne osobe (jedinice lokalne samouprave, trgovačka društva, zadruge, udruge, ustanove i dr.).

Sredstva državne potpore dodjeljuju se sukladno Uredbi o državnim potporama (NN 121/03., i 50/06.), a ne mogu prijeći iznos od 150.000 kn po korisniku.

Program obrazovanja i obuke kadrova u turizmu

Ovaj novi program plod je višekratnog traženja ugostitelja koji su preko svog krovnog udruženja **Hrvatske obrtničke komore** artikulirali potrebe i interese za poboljšanjem situacije u ugostiteljstvu i turizmu. Kadrovi u ugostiteljstvu kao nosioci posla su temelj turističke ponude stoga je ovaj poziv dočekan s oduševljenjem jer sredstva idu direktno za stipendiranje učenika/studenata za deficitarna zanimanja u ugostiteljstvu i turizmu i za opremanje kabineta za praktičnu nastavu u srednjim strukovnim školama za zanimanja u ugostiteljstvu i turizmu. **Javni poziv Ministarstva turizma** upućen je nosiocima programa, a to su: hoteli i turističke agencije, Hrvatska obrtnička komora odnosno županijske obrtničke komore i županije koje bi se trebale uključiti u sufinanciranje uređenja kabineta za praktičnu

nastavu u srednjim strukovnim školama za zanimanja u ugostiteljstvu i turizmu.

COAST

U 2008. g. objavljen je **Poziv** za poticajni program u projektu **COAST** kojeg provodi UNDP (www.undp.hr/cost) u suradnji sa Zadarskom, Šibensko-kninskom, Splitsko-dalmatinskom i Dubrovačko-neretvanskom županijom te njihovim Razvojnim agencijama pod nazivom **PROGRAM POTICANJA ZELENOG PODUZETNIŠTVA.**

Cilj ovog programa je potaknuti projekte i poduzetničke ideje u sektorima turizma (eko i ruralni turizam), poljoprivrede (ekološki proizvodi, uzgoj autohtonih sorti i pasmina), ribarstva i marikulture (uzgoj autohtonih vrsti školjaka) te zaštita prirode i okoliša. Zainteresiranim subjektima će se osigurati tehnička pomoć u razradi projektnih prijedloga (uključujući i pomoć u apliciranju za druge izvore financiranja) te financijska pomoć (u obliku darovnica ili formi garancije za kredite).

Ostali programi

Programi koje je 2008. godine poticalo Ministarstvo turizma vezani su uz sveukupni napredak Hrvatske kao posebne turističke destinacije na Mediteranu. Nedirnuta priroda i bogata povijesna baština predmet su poticajnih programa u nerazvijenim turističkim područjima pod nazivom »**BAŠTINA U TURIZMU**«, zatim program »**TEMATSKI PUTEVI**« kojima se željelo skrenuti brojne turiste sa stereotipnih ljetnih odmora tipa more-sunce-kamen, i navesti ih da kreativno i edukativno iskoriste svoj boravak u Hrvatskoj.

Dugo godina borili smo se kako bismo posjetiteljima ponudili izvorni suvenir naših krajeva, kako bi turist u svojoj dalekoj domovini cijelu godinu imao uspomenu na nešto što je vidio ili doživio u lijepoj našoj domovini. Sada, napokon imamo brojne prekrasne originalne suvenire, a Ministarstvo i dalje potiče izradu i plasman suvenira programom »**IZVORNI SUVENIR**«.

Novi Pravilnik o kapitalnim ulaganjima u poljoprivredi i ribarstvu

IVICA KOSTOVIĆ

SAVJETNIK ZA POLJOPRIVREDU

Na temelju Zakona o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu, Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja je donijelo novi Pravilnik o provedbi modela kapitalnih ulaganja u poljoprivredi i ribarstvu (NN 66/08.).

Ovim se Pravilnikom propisuju uvjeti i načini za ostvarivanje prava na nepovratnu investicijsku potporu kapitalnim ulaganjima u poljoprivredi i ribarstvu.

Investicijska potpora podrazumijeva dodjelu nepovratnih sredstava iz Državnog proračuna Republike Hrvatske kojima Ministarstvo sudjeluje u financiranju ukupne vrijednosti investicije za koju je financijska institucija odobrila kredit ili novčani zajam, s ciljem pomoći korisnicima u olakšanom pristupu kreditima, a odobrava se za srednjoročne (najmanje dvije godine) i dugoročne kredite i novčane zajmove u poljoprivredi i ribarstvu. Investicijska potpora može se odobriti i za ukupnu vrijednost investicije **I. skupine** koja se djelomično financira vlastitim sredstvima.

Pravo na investicijsku potporu može ostvariti pravna i fizička osoba ako je:

1. komercijalno poljoprivredno gospodarstvo
2. korisnik povlastica za uzgoj i povlastica za gospodarski ribolov sukladno Zakonu o slatkovodnom ribarstvu i Zakonu o morskome ribarstvu.

Investicijska potpora se odobrava za sljedeća kapitalna ulaganja:

I. skupina – jednostavne investicije

- a) Nabava uzgojno valjanih rasplodnih grla u stočarstvu;
- b) Nabava matičnih riba za uzgojno-seleksijski rad u akvakulturi;
- c) Investicije u višegodišnje nasade;
- d) Izgradnja, adaptacija i opremanje objekata za poljoprivrednu proizvodnju i akvakulturu;
- e) Nabava ribarskih plovila te nove opreme i mehanizacije za poljoprivrednu i ribarstvo;
- f) Ugradnja novih rashladnih uređaja na vozilima za prijevoz voća, povrća i riba;
- g) Izgradnja, adaptacija i opremanje objekata za uskladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda i ribe;
- h) Kupovina privatnog poljoprivrednog zemljišta radi okrupnjavanja poljoprivrednog gospodarstva.

II. skupina – složene investicije sukladne Operativnim programima iz područja poljoprivrede i ribarstva koje donosi Vlada Republike Hrvatske.

Zahtjev za odobrenje investicijske potpore za konačno iskorištene kredite i završene investicije u pojedinoj kalendarskoj godini podnosi se Ministarstvu najkasnije do 28. veljače naredne kalendarske godine.

Zahtjevi korisnika obrađuju se prema redoslijedu zaprimanja kompletnog zahtjeva, prema skupinama, sukladno Pravilniku. Prilikom obrade zahtjeva utvrđuje se pravovremenost, potpunost zahtjeva i udovoljavanje zahtjeva propisanim uvjetima iz Pravilnika, te izračunava iznos potpore koja se može odobriti. Ako se pri obradi zahtjeva utvrdi da zahtjev nije kompletan, Ministarstvo će pisanim putem zatražiti dopunu. Podnositelj zahtjeva dužan je dopuniti zahtjev u roku od **30 dana** od dana primitka obavijesti kojom se dopuna traži.

Udio investicijske potpore može iznositi **do 40%** od ukupne vrijednosti za investicije I. skupine iz Pravilnika, odnosno **do 50%** od ukupne vrijednosti za investicije II. skupine.

Najviši iznos investicijske potpore po korisniku u jednoj kalendarskoj godini, za investicije I. skupine iznosi 500.000,00 kuna, a za investicije II. skupine iznosi 3.500.000,00 kuna i odnosi se na kalendarsku godinu u kojoj je kredit iskorišten i investicija završena. Ukoliko je korisnik za investicije u jednoj kalendarskoj godini podnio zahtjeve za

ulaganje iz obje skupine, ukupan iznos investicijske potpore koji je korisnik ostvario u pojedinoj skupini uključit će se u izračun najvišeg iznosa koji se može odobriti za II. skupinu.

Najniži iznos iskorištenog kredita za koji se može odobriti investicijska potpora za investicije I. skupine iznosi 40.000,00 kuna po kreditu.

Za isti investicijski program, odnosno kapitalno ulaganje, korisnik može investicijsku potporu **ostvariti samo jednom**. Korisniku kojem je odobrena potpora, **ne mogu se ponovno odobriti nepovratna sredstva ukoliko kredit po kojem je ranije ostvario pravo na investicijsku potporu ne vraća redovito.**

Korisnik koji je ostvario pravo na proračunska sredstva za investicijsko ulaganje iz programa Ministarstva izvan okvira Pravilnika, ne može za to isto ulaganje ostvariti pravo na investicijsku potporu po osnovi Pravilnika. Korisnik koji je ostvario pravo na proračunska sredstva za investicijsko ulaganje iz programa ne smije ni na koji način otuđiti predmetno ulaganje, te je dužan održavati ga u svrsi i funkciji tri godine od datuma Odluke o isplati, osim iz opravdanih razloga iz članka 56. Pravilnika o načinu i uvjetima provedbe modela poticanja proizvodnje.

Na temelju Odluke o isplati Ministarstvo isplaćuje investicijsku potporu na tekući ili žiroračun korisnika, i **to u roku od 60 dana od dana njenog donošenja.**

Inspeksijski nadzor nad korisnicima investicijske potpore kapitalnim ulaganjima provodi poljoprivredna inspekcija. Inspeksijski nadzor obuhvaća kontrolu na terenu korisnika kojima je odobren zahtjev za investicijsku potporu, a može se provoditi prije i nakon isplate investicijske potpore.

Ugovorne i zatezne kamate

PRIPREMILA: LJUBICA KANGRGA
SAVJETNICA ZA FINANCIRANJE U OBRTU

Važan čimbenik i regulator gospodarskih odnosa i kretanja u gospodarstvu su kamate kako ugovorne, tako i zatezne. To je područje regulirano Zakonom o obveznim odnosima (NN 35/05. i 41/08.), Zakonom o kamatama (NN 94/04.), Uredbom o visini stope zatezne kamate (NN 153/04.) i Uredbom o visini najviših dopuštenih ugovorenih kamatnih stopa (NN 153/04.).

UGOVORNE KAMATE su one koje se u pravilu ugovaraju kao cijena korištenja tuđih sredstava, odnosno to je cijena kredita i pozajmica.

Najviša dopuštena stopa ugovornih kamata za novčane obveze pravnih osoba iznosila je 17%, a najviša dopuštena kamata u novčanim obvezama fizičkih osoba prema pravnim osobama iznosila je 19% godišnje, sve do kraja 2007. godine. Primjenom novih propisa od 1. siječnja 2008. najviša dopuštena stopa ugovornih kamata je limitirana.

Najviše stope ugovornih kamata od 01. 01. 2008.

- **Između trgovca, odnosno trgovca i osobe javnog prava** (14% + 7%) **21%**
(7% je polovina od 14%)
- **Između osoba od kojih barem jedna nije trgovac**
(u visini stope zatezних kamata) **14%**
(Ovaj je izračun učinjen sukladno odredbi st. 2. čl. 26. ZOO-a, prema kojem stopa ugovornih kamata između trgovca, odnosno trgovca i osobe javnog prava ne može biti viša od stope zakonskih zatezних kamata određene sukladno st. 1. čl. 26. ZOO-a, uvećane za polovinu te stope. Sukladno st. 1. čl. 26. ZOO-a, stopa ugovornih kamata između osoba od kojih barem jedna nije trgovac ne može biti viša od stope zakonskih zatezних kamata – dakle, 14%.)
Pojam trgovac odnosi se na pravne i fizičke osobe na koje se primjenjuje trgovačko pravo (trgovačka društva, banke, društva osiguranja, zadruge, obrtnici).

Ako su kamate ugovorene, ali nije određena njihova stopa, ugovorne kamate mogu iznositi najviše do:

- između osoba od kojih barem jedna nije trgovac (14% : 4) **3,5%**
- između trgovca i između trgovca i osobe javnog prava (14% : 2) **7%**.

Ako su ugovorene više kamatne stope od dopuštenih, primijenit će se najviša dopuštena kamatna stopa.

ZATEZNE KAMATE su posljedica dužnikovog kašnjenja u plaćanju, a kašnjenje počinje teći od dospjeća tražbine. Zatezne kamate se ne ugovaraju, točnije, pripadaju vjerovniku čak i ako ih nije ugovorio. Stoga je i njihova stopa određena zakonom, ali je novim Zakonom o obveznim odnosima napušteno ranije pravilo o nedopuštenosti ugovaranja te stope. Promjene u vezi zatezних kamata su:

1. stopa zakonskih zatezних kamata više **nije jedinstvena**, već se razlikuje po vrsti pravnog odnosa i po njegovim subjektima.
2. kod ugovornih odnosa ne mora biti primijenjena zakonska stopa zatezних kamata, jer je dopušteno i ugovaranje njihove visine pod određenim uvjetima. Po novome, pojam ugovorenih kamata može se odnositi ne samo na redovne, ugovorene, nego i na zatezne kamate.

Zakonske stope zatezних kamata

Zakonsko određenje stope zatezних kamata temelji se na eskontnoj stopi Hrvatske narodne banke* koja se uvećava za određenu kamatnu maržu od 5 ili od 8 postotnih poena, ovisno o prirodi i subjektima odnosa:

- **Trgovački ugovori između trgovca i osobe javnog prava** (9% + 8 postotnih poena) **17%**.
(Trgovac je pravna ili fizička osoba koja samostalno trajno obavlja gospodarsku djelatnost radi ostvarivanja dobiti proizvodnjom, prometom robe ili pružanjem usluga na tržištu (sukladno čl. 1 Zakona o trgovačkim društvima).
Osobe javnog prava su država, županije, gradovi, općine, te njihova tijela i ustanove koje oni financiraju.)
- **Ostali odnosi** (9% + 5 postotnih poena) **14%**.
(Pod »Ostali odnosi« smatra se odnos između osoba od kojih barem jedna nije trgovac / između trgovca i fizičke osobe, odnosno između fizičkih osoba/, ali i odnos između trgovca ako se ne radi o trgovačkom ugovoru, kao i kod svih izvanugovornih odnosa.)
Ako je stopa ugovornih kamata viša od stope zateznih kamata, ona se primjenjuje i poslije dužnikova kašnjenja – dakle, nema potrebe sniženja kamatne stope.

Ugovaranje stope zatezних kamata

Ugovaranje drukčije stope zateznih kamata dopušteno je samo kod:

- trgovačkih ugovora, i
- ugovora između trgovca i osobe javnog prava.

- **Ugovorena stopa zatezних kamata može biti najviše** (9% + 5 postotnih poena, sve uvećano za 50%) **21%**.
(Prema odredbi čl. 29. st. 4. – 5. ZOO-a postoji određeno limitiranje slobode ugovaranja stope zateznih kamata iznad zakonske stope, vezano uz okolnosti slučaja)

I stopa zatezних kamata i stopa ugovorenih kamata odnosi se na razdoblje od jedne godine.

(Obvezno je utvrđivanje stope zateznih i ugovornih kamata u godišnjem iznosu; nije dozvoljeno utvrđivanje npr. mjesečne, tromjesečne i sl. stope.)

* Za prvo (od 01. 01. do 30. 06. 08.) i za drugo polugodište 2008. godine (od 01. 07. do 31. 12. 08.) prema objavama u NN br. 1/08. i NN br. 75/08. na snazi je eskontna stopa HNB-a u visini 9% godišnje.

Za članak korišteni materijali iz:
HNB-a
Lider pressa (mr. sc. Marija Zuber)
RIF-a (mr. sc. Miljenko Giunio)